Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Pedro Lejardi Goiogana Gabixola

Markina-Xemein, Bizkaia (1939)

Aurkibidea

Biografia

Xemein herriko Amalloa auzoko Gabixola baserriko semea. Ama bertakoa zuen eta aita auzo bereko Laparrakoa. Bost neba-arrebatatik gazteena izan zen. Mutikotan Aspiltza auzoko eskolara joan zen. Lantoki desberdinetan aritu ostean, azken 30 urteak Fagorren egin zituen. Elkarrizketa egin zitzaion garaian kalean bizi arren, oraindik baserriko lanetan eta erlezaintzan jarraitzen zuen. Jaiotetxean okeletako behiak zituzten, Pirenaikak, eta horietako ederrena diputazioak Madrilera eroan zuen behin Francoren aurrean desfila zezan. Erlijioaren eraginaz, erromeriez eta neska-kontuez, baserritar-kaletar harremanaz, ohitura zaharrez, sagardogintzaz... aritu da besteak beste Ramon Anitua "Sumiña"gaz batera. Argazkian eskumaldean dagoena da Pedro.

Zintak

MAR-023

- **Proiektua**: Lea-Artibaiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data**: 2012-03-06
- **Iraupena**: 60 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Goiria Mendiolea, Nerea

MAR-024

- **Proiektua**: Lea-Artibaiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data**: 2012-03-06
- **Iraupena**: 62 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

MAR-025

- **Proiektua**: Lea-Artibaiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data**: 2012-03-06
- **Iraupena**: 42 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

Pasarteak

1. Amalloko eskola zaharra

- **Erref**: MAR-023/008
- **Iraupena**: 0:01:09. **Hasi**: 00:14:58. **Bukatu**: 00:16:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Amallo auzoko eskolan Pedroren ama ibili zen, baina bera ez. Bere amak bertan ikasi ei zuen sinatzeko beste; aitak, ostera, ez zekien ezta sinatzen ere. Ramonek dio lehen 50 urtekoak zahartzat zituztela, eta orain 80 urterekin bere burua ondo ikusten duela.

2. Aspiltzako eskolan erdaraz, Markinakoan euskaraz

- **Erref**: MAR-023/010
- **Iraupena**: 0:03:39. **Hasi**: 00:16:42. **Bukatu**: 00:20:21
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:
Aspiltzako eskolan Pedrok euskaraz zein erdaraz egiten zuten. Ramonen emazteari behin euskaraz egiteagatik buruan ebakia egin zion maistrak. Ramonek Markinako eskolan, ostera, dena egiten zuen euskaraz. Pedrok Ondarroako maisu euskalduna eta Markinatik joaten zen maisu erdalduna izan zituen. Pedrok euskaraz egiteagatik ezartzen zioten zigorra azaltzen du. Hala ere, Ramonek dio erdara jakitea ere beharrezkoa dela.

3. 'Cara al Sol' abestu behar

- **Erref**: MAR-023/012
- **Iraupena**: 0:00:58. **Hasi**: 00:21:20. **Bukatu**: 00:22:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Politika eta Franco

Laburpena:
Eskolan 'Cara al Sol' abestu behar izaten zuten bandera eta besoa altxatuz. Pedrok Aspiltzako eskolan egunero abesten zuen; Ramonek, Markinakoan, eguenetan (ostegunetan) bakarrik.

4. Dotrina eta euskara

- **Erref**: MAR-023/013
- **Iraupena**: 0:00:55. **Hasi**: 00:22:18. **Bukatu**: 00:23:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Dotrina ere eskolan bertan ikasi zuten. Aspiltzako eskolan maisuagaz erdaraz eta Markinatik joaten zen abadeagaz euskaraz. Erdaraz ikasitakoa ez zuten ulertzen, etxean dena egiten baitzuten euskaraz. Markinan euskarak baserriko jendeari esker eutsi diola uste du Pedrok.

5. Kubike olgetan

- **Erref**: MAR-023/017
- **Iraupena**: 0:00:56. **Hasi**: 00:27:27. **Bukatu**: 00:28:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Kubike olgetan zuten umetan. Jolasa azaltzen du Pedrok

6. Potxi-potxika eta "askega" jolasten

- **Erref**: MAR-023/018
- **Iraupena**: 0:01:17. **Hasi**: 00:28:23. **Bukatu**: 00:29:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Potxi-potxika jolasten zuten intxaurrekin. "Askega" ere jolasten zuten. Jolasen azalpenak ematen ditu Pedrok. Gaur egungo umeek ez dakite horrela jolasten, beraiek ez zuten dirurik ezertarako ere.

7. Auzokoen arteko elkartasuna eta laguntza

- **Erref**: MAR-023/019
- **Iraupena**: 0:01:54. **Hasi**: 00:29:40. **Bukatu**: 00:31:34
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Gabon inguruan txerria hil eta auzokoen artean banatzen zituzten odoloste edo txorizoak. Trukean pezetaren bat edo beste ematen zien eta diru hori ondo-ondo gordetzen zuten. Lehen auzokoen arteko hartu-emana desberdina zen, baserriko lanetan ere elkarri laguntzen aritzen ziren, baita auzolanean ere.

8. Abemariatako kanpai jotzea eta hil kanpaia

- **Erref**: MAR-023/020

- **Iraupena**: 0:03:28. **Hasi**: 00:31:34. **Bukatu**: 00:35:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kanpaiak

Laburpena:
"Aramaitteko" (abemariatako) kanpai jotzea. Hori entzuterakoan askok errezatu egiten zuten edo etxera joan. Jai bezperatan, zapatuetan, bederatzi kanpai jo eta etxera joan behar izaten zuten. Baten bat hiltzerakoan ere, Amallon hil kanpaiak jotzen zituzten: gizonezkoei hiru hiruko eta andrazkoei hiru biko. Ramonek dio Markinan ez zela desberdintasunik egiten. Amallo auzoan elkarrizketa garaian ere jotzen ziren oraindik ere kanpaiak. Urtean behin bati tokatzen zitzaion kanpaiak jotzea. Umea hilez gero, ez zen kanpairik jotzen. Etxeren bat erretzen zenean, lehen kanpaik jotzen ziren, baina beraiek ez dute hori ezagutu.

9. Goizeko seietako meza

- **Erref**: MAR-023/022
- **Iraupena**: 0:03:07. **Hasi**: 00:36:13. **Bukatu**: 00:39:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:
Lehen derrigorra zen jaiero elizara joatea. Goizeko seietako meza egoten zen Karmengo elizan. Ramonek dio etxera bueltatu, oinetakoak beste norbaiti eman eta besteren bat joaten zela hamabietako mezara. Ordu erdiko mezak izaten ziren, euskaraz zein latinez. Andrazkoak eta emakumezkoak bananduta jesartzen ziren.

10. Elizako jesarlekuak pertsona garrantzitsuentzat gordeta

- **Erref**: MAR-023/024
- **Iraupena**: 0:01:44. **Hasi**: 00:39:59. **Bukatu**: 00:41:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:
Gaitán de Ayala elizako aurrerengo jesarlekuan esertzen zen, berarentzat bakarrik zen jesarlekua zuen. Herriko beste dirudun bat, Murga, atzeko partean esertzen zen erreserbatuta zuen tokian. Alkateak eta zinegotziek ere beraien tokia zuten. Danbolina jotzen joaten ziren elizara.

11. Markina eta Xemein arteko pikeak

- **Erref**: MAR-023/025
- **Iraupena**: 0:02:59. **Hasi**: 00:41:43. **Bukatu**: 00:44:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

Laburpena:
Markina eta Xemein arteko pikeak. Biak batu zirenean, Xemeingo basoak bota zituztela dio Pedrok, baina Ramon ez dago ados. Ramonek dio xemeindarrak ez zirela ganoraz janzten, janzkeran igartzen zitzaiela nongoak ziren. Elizara joateko dotoreago jantzi behar zen. Ramonek dio galtzontziloak ere orduan janzten zituztela.

12. Txapela

- **Erref**: MAR-023/027
- **Iraupena**: 0:01:35. **Hasi**: 00:47:23. **Bukatu**: 00:48:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

Laburpena:
Ramonek baserrirako txapel bat eta kalerako beste bat erabili izan du. Pedro berandu hasi zen txapela erabiltzen, ilea jausterakoan eta burua hozten hasi zitzaionean. Ramonek dio baserritarra txapela janztekoa dela. Pedroren ustez udan txapelak asko berotzen du, baina Ramonek dio ezetz, txapela jantzi egin behar dela.

13. Emakumezkoen mantenila

- **Erref**: MAR-023/028
- **Iraupena**: 0:01:01. **Hasi**: 00:48:58. **Bukatu**: 00:49:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

Laburpena:
Andrazkoak mezara joateko mantenila beltza janzten zuten, fin-fina.

14. Markinak inoiz ez du izan hilerririk

- **Erref**: MAR-023/030
- **Iraupena**: 0:01:33. **Hasi**: 00:50:28. **Bukatu**: 00:52:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:
Norbait hildakoan, gaubeila egiten zen hildakoaren etxean, arrosarioa errezatzen zen gauez. Etxetik zuzenean eramaten zuten gorpua hilerrira, elizara sartu barik. Markinak sekula ez du izan hilerririk; bi udalerri zirenean ere bi herrietakoak Xemeingo hilerrian lurperatzen zituzten. Ramonek dio Xemeingo hilerria bi udalerriak batu zirenean txukundu zutela.

15. Hildakoa kanposantura eramaterakoan

- **Erref**: MAR-023/031
- **Iraupena**: 0:01:42. **Hasi**: 00:52:01. **Bukatu**: 00:53:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:
Hildakoa lepoan hartuta eraman behar izaten zuten kanposantura lauzpabost gizonen artean. Aurretik abadea joatean zen eta gurutzean zegoen tokian pater nosterra eman eta gorpua eramaten zutenak aldatzen ziren. Hildakoa astuna bazen, jende gehiago behar izaten zen gorpua eramateko. Bideak ere ez ziren onak eta ordu bat edo ordu eta erdi tarda zezaketen.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-11-26

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com